

не бути спрямоване передусім на всебічну активізацію творчої ініціативи працівників, формування постійного інтенсивного потоку ідей та заснованих на них інновацій, а також на набуття конкурентних переваг за рахунок постійного впровадження в господарську діяльність найкращих інноваційних розробок.

5. Вітчизняним підприємствам доцільно використовувати досвід західних компаній в яких відбуваються кардинальні перетворення організаційних механізмів стимулювання і використання творчої активності працівників. Серед ключових засобів перетворень виділяють наступні:

- все більше звертається уваги на конкретного працівника і його інтелектуально-інноваційний та творчий потенціал;

- важливого значення для стимулювання інноваційного потенціалу фірми набуває заохочення експериментаторства;

- в багатьох компаніях тверда адміністративна централізація управління значною мірою змінюється або доповнюється м'яким інноваційним стилем;

- прослідковується лояльність до комерційних проектів пов'язаних з ризиком, так як інноваційна діяльність завжди супроводжується певним рівнем ризику.

6. Розширення свободи в діяльності та інтерактивний обмін інформацією між працівниками, заохочення експериментаторства разом з лояльністю до ризикованих проектів створюють значно ширші перспективи для реалізації творчого потенціалу працівників. Для інноватора створюється таке середовище, в якому одночасно стимулюється творча ініціатива і максимально знімаються бар'єри для розвитку і реалізації такої ініціативи.

7. Вітчизняним підприємствам необхідно використовувати свої перспективні організаційно-економічні механізми активізації інноваційних процесів. Значно прискорити роботу в даному напрямку може держава, прийнявши відповідні закони та програми, які будуть сприяти інноваційній діяльності як на регіональному так і на державному рівні, але цей процес може затягнутись надовго. Активізацію інноваційних процесів необхідно розпочинати не «зверху вниз», а «знизу вгору».

Зінчук Т. О.

канд. екон. наук, докторант

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»

СТРАТЕГІЯ ЯКОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В ЄС

Економічна освіта набула великого значення у політичній, соціально-економічній та культурній стратегіях розвитку Європейського Союзу і постійно перебуває у сфері повноважень національних урядів. У контексті євроінтеграційних перспектив Україні важливо враховувати європейські схеми та критерії формування економічної освіти, оскільки проблеми у цій сфері очевидні. Незважаючи на певні зрушення у даному напрямку: законодавчо затверджена система стандартів з кожного освітньо-кваліфікаційного рівня та профілю підготовки спеціаліста, розроблені основні вимоги до компетентності фахівців економічного профілю, визначені вимоги до якості знань студентів; сьогодні в Україні не існує системи безперервної вищої освіти, відсутнє фінансове забезпечення витрат на впровадження Болонської системи, а економічна наука (особливо фундаментальна) дистантована від навчального процесу у вищих навчальних закладах. Також система підготовки спеціалістів вищої кваліфікації — кандидатів та докторів економічних наук, яка міцно укорінилася в освітньому середовищі, не сприяє прогресу науки та світовому науково-технічному розвитку у зв'язку з тим, що на підготовку кандидатських, а з часом докторських дисертацій іде у середньому, відповідно, три та десять років, до захисту вони втрачають свою актуальність. В ЄС, як загальновідомо, найбільш ефективною вважається безперервна система, що передбачає підготовку докторів наук у вищих навчальних закладах, а не через Вищу атестаційну комісію (ВАК).

Отже, така ситуація потребує усвідомленого проведення добре підготовлених системних реформ як в цілому в освітній системі, так і, зокрема, в системі економічної освіти.

Головним завданням формування загальноновизнаної у всіх країнах ЄС економічної освіти є якість наданих знань, їх адаптованість до світових економічних процесів, умов глобалізації, регіональної інтеграції, еволюційних змін в окремих політиках ЄС, зокрема Спільній аграрній політиці (САП) тощо. В історичному аспекті об'єктивною основою «європейкості» економічної освіти став фактор суттєвого відставання від американської та зниження її конкурентоспроможності.

Заходи з підтримки та доповнення діяльності держав-членів Євросоюзу в сфері освіти зі сторони наднаціональних органів ЄС закладені у Римській угоді (1957) про створення європейського Співтовариства, що знаменує собою перший етап практичної реалізації єдиних стандартів європейської освіти. Ними передбачалося наступне:

- приведення національних законодавств у сфері освіти до загальноєвропейських норм;
- розширення доступу до вищої освіти;
- підвищення академічної мобільності студентів;
- стимулювання попиту на ринку освітніх послуг;
- створення довгострокових систем навчання.

В умовах розширення ЄС та посилення різниці у якості економічної освіти між новими країнами-членами на наступних етапах відбувалося її поступове удосконалення та розвиток, ідеї якого знайшли своє втілення у рішеннях конференцій міністрів освіти європейських країн (1971 р., 1978 р.), у період прийняття Маастрихтського договору (1992 р.) та Лісабонської стратегії (2000 р.) з економічної модернізації та реформ. Важливою віхою у підвищенні якості економічної освіти стала Лісабонської конвенції (1997 р.), розроблена та прийнята Радою Європи та ЮНЕСКО, якою закладалися умови доступності до загальних цінностей освіти, науки та культури на європейському ринку праці, а також визнавалися цінності національних освітніх систем. Ключові принципи Болонського процесу (чітка уніфікація студентських документів; дворівнева система вищої освіти; кредитна система; мобільність студентів, викладачів та адміністрації навчальних закладів; системи порівняння критеріїв та загальної методології для вузів європейських країн; єдині стандарти вищої освіти; концепція безперервної освіти; партнерство студентських організацій; підвищення конкурентоспроможності європейської вищої освіти та працевлаштування випускників), прийняті у 1999 р. було закладено в основу створення єдиного освітнього простору. На сучасному етапі у Болонському процесі, завершення якого планується у 2010 р., беруть участь 40 європейських країн. З метою включення у Болонський процес недостатньо формального прийняття вищевказаних принципів. Стратегічний орієнтир у цьому процесі — якість підготовки спеціалістів, зокрема економістів для підприємств, установ, організацій нового типу.

У цьому аспекті найбільш складним завданням є підготовка економістів для аграрного сектору країн Євросоюзу. САП ЄС по своїй суті сформувалася як найсуперечливіша із всіх політик ЄС. З економічної точки вона вважається дорогою, марнотратною та такою, що завдає шкоди навколишньому середовищу і викривлює торгівлю. Враховуючи неринковий характер аграрних реформ в ЄС та еволюційність змін в аграрній політиці, економічна освіта дуже гнучко поєднує необхідність класичних знань з економічної теорії та їх застосування в умовах конкретних заходів урядів країн-членів з регулювання системи ціноутворення, підтримки сільського господарства через систему дотацій, експортних субсидій, обмеження імпорту тощо. В умовах прогресуючого руху, якій спостерігається у САП ЄС на початку нового фінансового періоду 2007-2013 рр. та стратегії сталого сільського розвитку, зростає значення інформаційно-наукової та культурно-виховної функції аграрної економічної освіти. Перша з них передбачає більшу індивідуалізацію знань, широке впровадження технології дистанційного економічного навчання, надання більш широких можливостей для взаємодії у системі навчання теорії та сільськогосподарської практики, використанні послуг дорадчих служб, діючих майже у всіх країнах Центрально-Східної Європи, які приєдналися до ЄС у 2004 та 2007 роках. Що стосується культурно-виховної функції освіти, то вона складається із духовно-моральних цінностей та передбачає відродження національних традицій, звичаїв, свят на сільських територіях, розвиток несільськогосподарських видів зайнятості та підприємництва, що також вимагає підвищення рівня знань, орієнтованих на пріоритет духовного початку.

Таким чином, врахування зазначених особливостей в системі реформування національної аграрної економічної освіти слід вважати необхідною складовою інтеграційного процесу.

*Кокарев И. В.,
канд. экон. наук, доцент кафедры УП и ЭТ
ВНУ им. В. Даля,*

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

Предприятие как социально-экономическая система представляет собой совокупность взаимосвязанных элементов, образую-